

associació catalana de sociologia

butlletí n. 5

octubre del 1983

BALANÇ DEL PRIMER BLOC DE SESSIONS DEL CICLE DE CONFERENCIES: VISIÓ DE CATALUNYA. EL CANVI I LA RECONSTRUCCIÓ NACIONAL DES DE LA PERSPECTIVA SOCIOLOGICA.

Els propassats dies 6 a 11 de juny de 1983, es va celebrar als locals de l'Institut d'Estudis Catalans, convocat per l'Associació Catalana de Sociologia i sota el patrocini de l'Excma. Diputació de Barcelona i la Fundació Jaume Bofill, el primer bloc de sessions d'aquest cicle, amb el nom específic de "L'ESTRUCTURA SOCIAL A CATALUNYA: LES CLASSES SOCIALS". La participació fou nombrosa i totes les jornades foren presidides per rellevants personalitats de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Universitat.

Les ponències presentades al primer apartat foren a càrrec de Francesc Roca, Bernat Muniesa, Salvador Giner i Salvador Aguilar. L'ur continuat es pot sintetitzar dient que el primer que cal fer és reflexionar i debatre sobre el concepte d'hegemonia social com a pas previ a qualsevol tasca de recerca empírica sobre fenòmens de classe, ja que no està clar des de l'estudi de la macrosociologia, parlar d'una estructura social de Catalunya, perquè ben bé no es pot definir on comencen i on acaben els processos implicats. Això es manifesta analitzant el comportament paradoxal que està tenint la burgesia catalana a través del sector empresarial, principalment en el període de transició política, contribuint d'una banda, de forma decissiva, a crear una xarxa associativa empresarial forta a nivell de l'Estat espanyol i, en canvi, no representant adequadament els interessos propis de l'organització patronal catalana. També es va palesar la pèrdua de protagonisme cultural que ha tingut la burgesia catalana, la qual cosa fa que, ara, vagi passant la problemàtica d'aquesta manca de discurs cultural, dels grups polítics als grups intel·lectuals del país.

Les ponències del segon apartat anomenat "EL PAPER DE LES CAPES MITJANES" foren desenvolupades per Lluís Carreño, Oriol Homs, Marina Subirats, Andreu Peix, Joan Prats i Josep M. Rotger. En aquesta part es constata la manca que hi ha de treballs de conjunt que defineixin les tipologies de les capes mitjanes i, tot i així, es van fer interessants argumentacions metodològiques precisant els problemes teòrics que planteja l'expressió "classe mitjana". També s'establí una classificació entre la vella i la nova classe mitjana, diferenciant els trets principals que les configuren, tenint en compte les diferents fraccions i capes que hi actuen. Així mateix, es van analitzar les funcions de la pagesia, els funcionaris i els mestres a Catalunya, des de l'ur evolució històrica, fins el paper actual que juguen en el procés de canvi social.

El tercer apartat "EL MON OBRER", fou estudiat per Oriol Homs, Jordi Estivill, Ignasi Riera i Rosa Virós. Aquí, es manifesta l'heterogeneïtat que envolta els processos que configuren la realitat catalana, tant en els models de relacions de classe a partir de les relacions de producció, com en les relacions de treball existents i que plantegen la necessitat de recerques i anàlisis puntuals d'experiències concretes dins de la història actual del moviment obrer. Alhora, es va fer

una aproximació al terreny de les actituds personals i al sistema de valors del món obrer que fou una aportació de qüestions interessants a debatre, respecte a la incidència del consumisme i canvis de comportaments que es donen en funció de les transformacions de determinats valors socials. Dins de l'àmbit concret del comportament electoral, cal assenyalar com a plantejament d'interès, la necessitat d'utilitzar tècniques qualitatives per aprofundir en les anàlisis de les característiques dels electors, influència de la ideologia familiar, la relació actituds/vot, motivacions en les trajectòries personals de vot i pes relatiu de la classe social.

La valoració final d'aquest primer bloc s'ha de relacionar amb els objectius inicials que van inspirar el Cicle de Conferències, i que partien de tres aspectes de la nostra realitat social: l'actual situació de la societat catalana, les possibles contribucions de la sociologia al millor coneixement d'aquesta situació i la situació concreta d'aquesta disciplina al nostre país. En aquest sentit, es pot establir que aquestes jornades han estat satisfactòries, perquè han contribuït a endegar un debat general necessari, a nivell de les ciències socials, al sí de la nostra comunitat. Això, es va manifestar al decurs de les diferents sessions i, també, a la sessió de debat final on van participar, a més a més de sociòlegs, historiadors, juristes i economistes. Tanmateix, a les properes sessions de debats finals, s'ha d'intentar concretar més les conclusions, perquè aquestes siguin al finalitzar el Cicle, unes pautes orientatives que contribueixin a clarificar la incertesa que hi ha, avui a casa nostra, respecte al nostre esdevenidor.

Quant al proper bloc de sessions que tindrà lloc els dies 18 a 29 d'octubre d'enguany, serà estructurat de forma diferent, en funció de l'experiència que ara es té del desenvolupament de les sessions ja realitzades. Així, hi haurà dues conferències per dia, en lloc de tres, la qual cosa permetrà que es disposi de més temps per a la participació general en els debats diaris. Al mateix temps, s'establirà la possibilitat de presentar comunicacions als diferents temes. Aquest bloc es clourà, també, amb una sessió de debat general que tindrà lloc l'últim dia.

Serena Rabinad

LA ASOCIACION CATALANA DE SOCIOLOGIA.

LAS COSAS HAN CAMBIADO.

Unos días antes de la pasada Navidad, el señor Oriol Casassas, Presidente del Instituto de Estudios Catalanes, hizo entrega de sus nuevos locales a la Asociación Catalana de Sociología. Se hallan estos en la sede del Instituto, en el lugar recuperado por él en el noble y ancho Hospital de San Pablo. El acto, presenciado por un buen número de miembros de la Asociación ponía de relieve su participación activa, como Sección que es de la Sociedad de Estudios Jurídicos, Económicos y Sociales del Instituto, en el proceso de revitalización y normalización de la cultura del país.

La Asociación Catalana de Sociología es una entidad joven, que cumplirá su primer lustro el próximo febrero. Aunque fué fundada formalmente en 1978, su antigüedad real es bastante anterior, pues desde el primer momento, los cultivadores de la sociología catalana -en los años 60- deseaban asociarse profesional y científicamente. Para ello toparon con las más variadas dificultades. Algunas de ellas eran específicas del atraso que a la sazón sufrían algunas de las ciencias sociales y otras provenían de la dictadura que sufríamos entonces. En concreto, y en con

traste con otros lugares, en los que la sociología pudo surgir en parte con el apoyo de la ideología desarrollista y tecnocrática de una fase - del régimen franquista, la sociología catalana sufrió el estigma subversivo que le atribuyó el poder. Y a no dudarlo lo era para aquel régimen, pues fué surgiendo con un compromiso democrático profundo y una clara lealtad a las ideas de este país y a los anhelos de sus gentes. Aunque los practicantes de otras disciplinas humanas y sociales participaban - de idénticos ideales en muchos casos, los sociólogos encontraron dificultades más considerables. Publicar investigaciones sobre relaciones laborales, secularización religiosa, estructuras de poder, conflictos de clase, nacionalismo, mudanzas en la moral secular y tantos otros temas (y en lengua catalana) era algo harto incómodo y, con mucha frecuencia, hasta imposible.

Las cosas han cambiado mucho desde entonces. Los sociólogos catalanes - poseen ahora una Asociación académica y de investigación, sin ambiciones corporativas, y que engloba a su inmensa mayoría. Esa Asociación está en fraternal relación con el Instituto Catalán de Antropología, el - cual posee un representante permanente en su junta. Se celebran reuniones de estudio con una cierta regularidad y hace casi dos años tuvo lugar un Primer Congreso catalán de sociología de considerable envergadura. Por si ello fuera poco, la Asociación, en conjunción con otras agrupaciones españolas semejantes, posee representación oficial en la Asociación Internacional de Sociología que patrocina UNESCO.

El envidiable grado de representatividad de la Asociación hace que refleje muy fielmente la vida y vicisitudes de la sociedad catalana a la que sirve. Los sociólogos del país podrán estar cuerda y sanamente descontentos de la calidad de sus logros -son ellos los críticos más acerbos de su propia tarea- pero no podrán negar que su disciplina ha ido - progresando de manera muy notable desde que diera sus primeros pasos. - No sólo hay un claro aumento en el número y alcance de las investigaciones, sino que mejora sensiblemente el rigor con que se realizan. Papers la revista de sociología que fuera fundada en 1972 por el departamento de esa disciplina en la Universidad Autónoma, se acerca ya a la veintena de números. Una editorial barcelonesa publica una importante serie - de libros sociológicos en la que figuran un buen número de catalanes entre sus autores. Se multiplican las investigaciones empíricas realizadas con ayuda de fundaciones, aunque a veces con medios precarios. Descuellan por su calidad las realizadas en los campos de la sociología electoral y política, las de sociología del trabajo y las de migraciones, entre otras especialidades.

La paradoja es que esta expansión ha puesto de relieve con agudeza la - cuestión más grave con que se enfrentan los científicos sociales en general en Cataluña y los sociólogos en particular: la absurda situación de que no exista aquí una Facultad de Ciencias Sociales que, a nivel - universitario, englobe de forma ordenada y exigente las diversas disciplinas de su ámbito: la sociología, la ciencia política, la antropología social, la política social, la demografía, la geografía humana y de más saberes afines. Los dos Departamentos de Sociología que existen en nuestras sendas Facultades de Economía y en algunas otras instituciones - como el Instituto Católico de Estudios Sociales de Barcelona- se afanan por subsanar esta deficiencia. También lo hacen Departamentos de - Ciencia Política, de Geografía o de Antropología. Pero sin una visión - de alcance y una voluntad clara de crear profesionales competentes en - estos varios campos y de llenar el escandaloso vacío que sufre la universidad catalana en plenas postrimerías del siglo XX, el futuro de la ciencia social en el país no puede ser muy halagüeño.

La Asociación Catalana de Sociología es muy consciente de esta situación angustiosa. Constituye ella un drama personal para muchos jóvenes sociólogos en ciernes que no saben cómo ni dónde realizar estudios sistemáticos y plenamente integrados en un ciclo académico adecuado. Ello es, más aún, un drama para la ciencia y la cultura catalanas de hoy y -

de mañana. Por ello la Asociación, a pesar de su limitado poder, recaba el apoyo activo y entusiasta del mundo académico catalán así como de las autoridades autonómicas y del Gobierno central.

En la nueva etapa que se abre con su asentamiento en la nueva sede del Instituto, la Asociación de los sociólogos catalanes tendrá como una de sus prioridades la lucha por un nuevo clima de opinión y de decisión - que conduzca a una mayor profesionalización del sociólogo. Y ello aquí, como hasta hoy en cualquier otro país, pasa solamente por un sitio: la Universidad.

Salvador Giner

-Article reproduït de "La Vanguardia", setembre 1982.-

PERÍODE INTER-CONGRES MUNDIAL DE SOCIOLOGIA

LLISTA DELS RESPONSABLES DELS DIVERSOS ÀMBITS DE L'ASSOCIACIÓ INTERNACIONAL DE SOCIOLOGIA

Research Council 1982-86

RC 01 - Armed Forces and Conflict Resolution

Charles C. Moskos
Department of Sociology
Northwestern University
Evanston, Ill. 60201
U.S.A.

Nancy Goldman
Inter-Univ. Seminar on
Armed Forces & Society
1126 E., 59th Street
Chicago Illinois 60637
U.S.A.

RC 02 - Economy and Society

Neil J. Smelser
Department of Sociology
University of California
Berkeley, CA 94720
U.S.A.

Harry Makler
13445 Robleda Road
Los Altos Hills, CA 94022
U.S.A.

RC 03 - Community Research

Herman Turk
Department of Sociology
University of Southern Calif.
University Park
Los Angeles, CA 90007
U.S.A.

Donald B. Rosenthal
Dept. of Political Science
S.U.N.Y.
Buffalo, New York 14214
U.S.A...

RC 04 - Sociology of Education

Margaret Archer
Department of Sociology
University of Warwick
Coventry CV4 7AL
UNITED KINGDOM

Asoke Basu
Department of Sociology
Calif. State University
Hayward, CA 94542
U.S.A.

RC 05 - Ethnic, Race and Minority Relations

John Rex
Univ. of Aston in Birmingham
St. Peter's College
College Road
Saltley, Birmingham B8 3TE
UNITED KINGDOM

Katherine O'Sullivan See
Department of Sociology
James Madison College
Michigan State University
East Lansing, Michigan 48824
U.S.A.

RC 06 - Family Research

Veronica Stolte-Heiskanen
Department of Sociology
University of Helsinki
Helsinginkatu 34C
00530 Helsinki 53
FINLAND

Wilfried Driemon
Département de Sociologie
E. Van Evenstraat 2C
B-3000 Leuven
BELGIQUE

RC 07 - Futures Research

Anna Coen
via di Villa Albini 26/A
00198 Roma
ITALY

Radmila Nakarada
Palmira Toljatiza 2
Novi Beograd 11070
YUGOSLAVIA

RC 08 - History of Sociology

Mohamed Cherkaoui
Maison des Sciences de l'Homme
54, boulevard Raspail
75006 Paris
FRANCE

Philippe Besnard
Maison des Sciences de l'Homme
54, boulevard Raspail
75006 Paris
FRANCE

RC 09 - Social Practice and Social Transformation

Anders Rudqvist
Apartado Aereo 17202
Bogota, COLOMBIA

Sylvia Hale
Dept. of Social Sciences
St. Thomas University
Fredericton, N.B. E3B 5G3
CANADA

RC 10 - Participation, Workers' Control and Self-Manag.

Veljko Rus
Lubejeva 1
Ljubljana
YUGOSLAVIA

Bjorn Gustavsen
Wor Research Institute
Gydas vei 8
Oslo
NORWAY

RC 11 - Sociology of Aging

Harold L. Orbach
Dept. of Sociology & Anthropology
East Carolina University
Greenville, N. Carolina 27834
U.S.A.

Anne-Marie Guillemard
Centre d'Etude des Mouvements Sociaux
54, boulevard Raspail
75006 Paris
FRANCE

RC 12 - Sociology of Law

Adam Podgorecki
Department of Sociology
Carleton University
Ottawa, Ontario K1S 5B6
CANADA

Renato Treves
Centro Nazionale di Prevenzione
e Difeso Sociale
3, Piazza Castello
20121 Milano
ITALY

RC 13 - Sociology of Leisure

Anna Olszewska
Institute of Philosophy & Sociology
Polish Academy of Science
Nowy Swiat 72, Palac Staszica
00-330 Warsaw, POLAND

Gilles Pronovost
Dépt. des Sciences du Loisir
Université du Québec à Trois-Rivières
C.P. 500
Trois-Rivières, Québec G9A 5H7
CANADA

RC 14 - Sociology of Communication, Knowledge and Culture

Kurt Lang
Department of Sociology
State Univ. of New York at Stony Brook
Long Island, New York 11794
U.S.A.

Leonard Henny
Sociological Institute
Heidelberglaan 2
3584 CS Utrecht
THE NETHERLANDS

RC 15 - Sociology of Medicine

Mark G. Field
Department of Sociology
Boston University
100 Cummings Street
Boston, MA 02215
U.S.A.

Derek G. Gill
Family and Community Medicine
TD3-W Medical Center
University of Columbia-Missouri
Columbia, MO 65212
U.S.A.

RC 16 - National Movements and Imperialism

Giuseppe Morosini
Faculty of Political Sciences
University of Torino
Corso Vittorio Emanuele 28
Torino, ITALY

Jorge R. Serrano
Coordinador de Sociologia
de la Cultura y Educacion
para el Desarrollo (GEESTEM)
Corl. Porfirio Diaz 50
San Jeronimo Lidice
Mexico 20, D.F. MEXICO

RC 17 - Sociology of Organization

Charles MacMillan
Fac. of Administrative Studies
Organiz. Behaviour/Indust. Rel.
York University
4700 Keele Street
Downsview, Ontario M3J 1P3
CANADA

Cor Lammers
Institute of Sociology
University of Leiden
Stationsplein, 242
Leiden
THE NETHERLANDS

RC 18 - Political Sociology

Erik Allardt
Comparative Sociology
University of Helsinki
Mariankatu 10 A 13
00170 Helsinki 17
FINLAND

S.N. Eisenstadt
Department of Sociology
Hebrew University
Jerusalem
ISRAEL

RC 19 - Sociology of Poverty, Social Welfare & Social Pol.

S.M. Miller
Department of Sociology
Boston University
96-100 Cummington Street
Boston, Mass. 02215
U.S.A.

Else Øyen
Institute of Sociology
University of Bergen
N-5014 Bergen
NORWAY

RC 20 - Sociology of Mental Health

Norman W. Bell
ARD Psychiatric Hospital
Abeokuta, Nigeria
AFRICA

Paul Schnabel
National Centre for M. Health
P.O. Box 14084
Utrecht
THE NETHERLANDS

RC 21 - Regional and Urban Development

Enzo Mingione
Viale Piave, 27
20129 Milano
ITALY

John Walton
Department of Sociology
University of California
Davis, California 95616
U.S.A.

RC 22 - Sociology of Religion

Karel Dobbelaere
Department of Sociology
Katholieke Universiteit Leuven
2C Van Evenstraat
B-3000 Leuven
BELGIUM

James A. Beckford
Center for the Study of New
Religious Movements
Graduate Theological Union
2465 LeConte Avenue
Berkeley, CA 94709
U.S.A.

RC 23 - Sociology of Science

Peter Weingart
Universitat Bielefeld
48 Bielefeld 1
WEST GERMANY

Jerry Gaston
Department of Sociology
Texas A & M University
College Station
Texas 77843, U.S.A.

RC 24 - Social Ecology

Michel Bassand
EPFL
Inst. de Recherche Environnement
C.P. 1024
1001 Lausanne
SUISSE

Zdravko Mlinar
Faculty of Sociology
University of Ljubljana
102 Titova
YU-61000 Ljubljana
YUGOSLAVIA

RC 25 - Sociolinguistics

Lluís V. Aracil
Gran Via 682, 617
Barcelona 10
SPAIN

Richard Grathoff
Breitenkamp 45
D-4811 Oerlinghausen
F.R.G.

RC 26 - Sociotechnics

Alexander Matejko
Department of Sociology
University of Alberta
Edmonton, Alberta T6G 2H4
CANADA

Albert B. Cherns
Department of Social Sciences
Loughborough University
Loughborough, Leicestershire LE11 3TU
UNITED KINGDOM

RC 27 - Sociology of Sport

A.G. Ingham
Hutchinson Hall DX-10
University of Washington
Seattle, Washington 98195
U.S.A.

G. Lüschen
Department of Sociology
University of Illinois
Urbana, Illinois 61801
U.S.A.

RC 28 - Social Stratification

W. Wesolowski
Inst. Filozofii Sociologii
Polska Akademia Nauk
Ul. Nowy Swiat 72
Warsaw 00-330, POLAND

Natalie Rogoff Ramsøy
Center for Advanced Studies
in the Behavioral Sciences
202 Junipero Serra Boul.
Stanford, CA 94305
U.S.A.

RC 29 - Deviance and Social Control

Paul C. Friday
Department of Sociology
Western Michigan University
Kalamazoo, MI 49008
U.S.A.

James Hackler
Department of Sociology
University of Alberta
Edmonton, Alberta T6G 2E1
CANADA

RC 30 - Sociology of Work

Jolanta Kulpinska
University of Lodz
Kasprzaka 55-8
91078 Lodz
POLAND

Marc Maurice
LEST - CNRS
35, avenue Jules Ferry
13626 Aix-en-Provence Cedex
FRANCE

RC 31 - Sociology of Migration

Hans-Joachim Hoffmann-Nowotny
Institut fuer Soziologie
Universitaet Zurich
Wiesenstrasse 9, CH 8008
Zurich, SWITZERLAND

Daniel Kubat
Department of Sociology
University of Waterloo
Waterloo, Ontario N2L 3G1
CANADA

RC 32 - Women in Society

Pamela Roby
Department of Sociology
University of California
Santa Cruz, CA 95064
U.S.A.

Yorkanka Tropolova
Comité des Femmes Bulgares
Patriarch Teutimi 82
Sofia
BULGARIA

RC 33 - Logic and Methodology in Sociology

Edgar F. Borgatta
Institute on Aging RD 34
University of Washington
Seattle, Washington 98195
U.S.A.

Manfred Kluchler
ZUMA 6800
Manheim B2, 1
F.R.G.

RC 34 - Sociology of Youth

Peter E. Mitev
The Institute for Scientific
Research of Youth
University of Sofia
Sofia
BULGARIA

Jerold M. Starr
West Virginia University
Morgantown, W.V. 26506
U.S.A.

RC 35 - Committee on Conceptual & Terminological Analysis

Henry Teune
Dept. of Political Science
University of Pennsylvania
Philadelphia, Penn. 19104
U.S.A.

Alberto Marradi
Viale Duse, 23
50137 Firenze
ITALY

RC 36 - Alienation Theory & Research

Felix Geyer (until January 1st, 1983)
SISWO, P.O. Box 19079
1000 GB Amsterdam
THE NETHERLANDS

Davis Schweitzer
Dept. of Anthropology & Sociology
University of British Columbia
6303 N.W. Marine Drive
Vancouver, B.C. V6T 2B2
CANADA

RC 37 - Sociology of Arts

Ivan Vitanyi
Művelődéskutató Intézet
Corvin tér 8
H-1251 Budapest
HUNGARY

Vera L. Zolberg
5726 S. Kenwood
Chicago, Illinois 60637
U.S.A.

KEYNES, SCHUMPETER I LA SOCIOLOGIA

L'any 1983 és any de necrològiques i d'aniversaris. Ací, volem retre ho menatge humil a dos grans economistes del nostre segle, nascuts el 1883. John Maynard Keynes i Joseph Alois Schumpeter varen transcendir llur disciplina i àrea de coneixement: l'economia, al camp més general de la ciència social. Sobre un rerafons de familiaritat amb la història, ambdós reflexionaren sobre les societats capitalistes del seu temps. Es desprèn optimisme de llurs anàlisis de la capacitat del sistema econòmic per a superar les crisis cícliques i l'aparició de nous agents socials (l'empresari innovador) que dinamitzarien l'economia i societat del capitalisme avençat o "reformat".

Molts fenòmens socials actuals com ara, la burocratització, la desaparició gradual i progressiva de la propietat privada de l'empresa, la intervenció de l'estat en l'economia, la possible convergència cap al socialisme; són presents en moltes de llurs anàlisis i prediccions. En les obres més conegudes de Keynes (Teoria general de l'ocupació, l'interès i el diner, 1936) i Schumpeter (Capitalisme, socialisme i democràcia, 1942) s'estudia el present i futur del desenvolupament econòmic del capitalisme monopolista i les societats post-industrials.

D'ambdós grans personatges de la teoria i política econòmiques, Schumpeter fa referència explícitament i concretament a la sociologia. En un capítol: "Wie studiert man Sozialwissenschaft?" del seu llibre: Aufsätze zur ökonomischen Theorie (J.C.B. Mohr, Paul Siebeck Tübingen 1952) i al capítol 3: "Algunos desarrollos de campos limítrofes" de Historia del pensamiento económico (Ariel, Barcelona 1971), Schumpeter estableix les vinculacions i interrelacions entre les diverses ciències socials.

El tronc comú és la història econòmica. de la qual deriven els esquemes teòrics de l'economia i les explicacions institucionals de la societat.

Es interessant d'aturar-se en les reflexions d'aquest autor sobre les - vinculacions entre economia i sociologia. Si més no, ens ajudaran a comprendre i solucionar entrabancs derivats de la situació de migrada institucionalització de la nostra disciplina en el nostre país. No és, pot ser, per atzar que la sociologia s'ensenyi a les Facultats de Ciències Econòmiques. Ni és casualitat que la voluntat d'interdisciplinarietat - s'enfronti amb la tendència cap a la creixent divisió en compartiments estancs entre les ciències socials. La primera posició és la de Schumpeter: "tot tractat d'economia, que no es limiti a ensenyar una tècnica, en el sentit més estricte de la paraula, compta amb una introducció institucional que correspon a la sociologia més que no pas a la història econòmica" (Història del pensament econòmic, p. 56).

Schumpeter utilitza el terme de sociologia en el sentit d'una ciència - particular, heterogènia, que tracta de l'anàlisi general dels fenòmens socials com ara, la mateixa societat, els grups socials, les classes, - les relacions entre grups, la funció dels líders, etc. En un sentit més ampli, sociologia equival per aquest autor, a ciència social, és a dir, al conjunt de ciències humanes que es troben imbricades, coordinades i tenen parcialment camps comuns. Per exemple: l'economia, la jurisprudència, la ciència política, la història, l'ecologia, l'ètica i l'estètica descriptives. En l'últim cas, la sociologia feria referència a pautes de comportament moral i a l'art.

En el desenvolupament de la sociologia, Schumpeter considera com a determinant, la influència de la història i la incidència de conceptes - d'altres ciències com la biologia i la psicologia. El Concepte de "l'orgànic" i la noció de l'individu en interrelació amb l'altri són presents en la seva idea de la sociologia com l'estudi dels conjunts de relacions entre els grups d'individus en un tot social.

Qüestió més rellevant per aquest economista és com hom s'aproxima a la sociologia, com s'estudia la ciència social. Aquesta pregunta no se la planteja el físic, embolcallat en la llarga experiència i tradició dels seus predecessors. En ciència social té, però, sentit qüestionar-ho, - per la joventut relativa i conseqüent falta de sistematització en aquesta àrea de coneixement. La ciència social cerca encara de trobar llurs - coordenades, marc teòric de referència, camp d'investigació, i perspectives de predicció. La popularitat d'aquesta jove ciència du el perill de pensar que qualsevol pot endinsar-se en el camí de lo social.

El perill es deriva de la dificultat de poder copsar la complexitat i - les múltiples facetes de la realitat social que Schumpeter considera - arrelades i entroncades en la història de cada poble o societat. Ara bé, l'objecte d'estudi d'una ciència es defineix, normalment, en termes abstractes. La societat com a entitat metafísica (la societat existiria - per se) o com a construcció metodològica, s'han de poder explicar a través de la contemplació de la història de la humanitat. Heus ací, una empresa doblement ambiciosa. Per altra banda, abans de madurar, l'objecte d'estudi de la sociologia, en el sentit ampli que defineix Schumpeter, es divideix en parcel·les, diferenciades entre si, tant pel que fa al contingut com al mètode. Sorgeixen branques i especialitats de la sociologia, que en l'explicació dels fenòmens i problemes recapten necessàriament d'elements d'altres ciències socials com l'etnologia o l'economia. Es tanca doncs el cercle i s'obre el parèntesi de tantes preguntes i qüestions no solucionades encara sobre la nostra disciplina. Malgrat el caràcter marginal de les aportacions schumpeterianes a la sociologia, és constructiu fer atenció a les impressions i opinions d'un autor que reflexiona des d'un altre angle, té una visió globalitzadora de la realitat i de com s'estudia en la seva complexitat.

Carlota Solé

VALORACIÓ D'ACTIVITATS CELEBRADES

A RAN DE LES "II JORNADES DE SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ A LES ESCOLES UNIVERSITÀRIES DE MAGISTERI"

La proppassada primavera, els dies 12, 13 i 14 de maig, es varen celebrar a Granada les "II Jornadas de Sociología de la Educación en las Escuelas de Magisterio". Aquest tipus de congressos, si més no ocasió de trobada de col·legues que es dediquen a una mateixa activitat, solen ser bones ocasions per al contrast de parers i, amb un mínim d'esperit crític, per fer balanç d'allò que s'ha fet i poder analitzar la situació present i les perspectives.

El nombre d'assistents fou nombrós, s'apropà als dos centenars de professors i també es comptà amb la presència d'una bona quantitat d'alumnes de magisteri i de diverses facultats. Entre els ponents, Passeron, Baudelot, Carlos Lerena i diversos professors d'Escoles de Magisteri i la presència del President de la FASEE, professor Cazorla, qui presidí la sessió de clausura.

En general el nivell de les comunicacions que es varen presentar va tenir un nivell digne i algunes un alt grau d'interès. El temps no ha transcorregut en va des de les primeres Jornades Internacionals de Sociologia de l'Educació celebrades a Madrid l'any 1981, on va sorgir la idea de celebrar aquest tipus d'encontres; però el camí que queda per recórrer és llarg.

Es ja un tòpic repetir que a la Dictadura no li va interessar mai massa la Sociologia en general ni en particular la Sociologia de l'Educació. En conseqüència, si aqueixa es va poder filtrar en alguns plans d'estudi i, específicament en els de formació de mestres, ho feu de forma subreptícia i de la ma de sabers menys sospitosos com la Filosofia. Filosofia aleshores només n'hi havia una, com ja es sabut: l'Escolàstica. La Sociologia de l'Educació que es pretenia instituir s'apropava molt més a la psicologia social que a qualsevol altra cosa i, naturalment batia mitjançant la doctrina social de l'Església. Resulta curiós, però sembla que la inèrcia en aquest país sigui la llei fonamental de la dinàmica de quasi bé totes les institucions però, de forma molt especial, de la universitària. Allò que va néixer a l'aixopluc de la Filosofia, avui en dia encara hi continua: a les escoles de magisteri existeixen càtedres de filosofia que comprenen les matèries de Filosofia, Psicologia i Sociologia i catedràtics que poden explicar a son lliure albir: Història de la Filosofia, Filosofia General, Psicologia General, Psicologia del Pre-escolar, Psicologia Escolar, Psicodiagnòstic, Sociologia General, Sociologia de l'Educació i no sé si alguna cosa més. Casos tan curiosos de sabiduria i enciclopèdisme, que puguin explicar a nivell universitari totes aquestes matèries, suposo que només es donen, dins el món, a nivell carpetovetònic. Quan això es comenta davant universitaris d'altres terres, les riotades se senten des de les antípodes; però, vivim a un país curiós, "peculiar" dirien els anglesos.

Aquesta no fou la temàtica fonamental de les Jornades, com hom pot suposar, però estigué en el rerafons de les discussions i de les conclusions que s'exposen en el document final, aprovat per l'Assemblea.

La descripció que fa el document sobre la situació actual de la Sociologia de l'Educació a les Escoles de Magisteri no és, doncs, gaire optimista i tal com explicavem al principi, no podria ser d'altra manera, atès el poder del mandarinat, l'autodidactisme dels professors que s'hi dediquen i la manca seriosa de recerca per manca de tradició i infraestructura, i la manca d'institucionalització acadèmica. El resum d'aquesta situació s'expressa en el document mitjançant els quatre punts que transcrivim tot seguit.

a) La Sociologia de l'Educació és encara molt lluny d'impartir-se a totes les escoles, i, molt menys de forma relativament homogènia. A la majoria de les escoles ha començat a introduir-se indirectament, per la porta falsa de la Pedagogia Social, de la Psicosociologia, - quan no de la Doctrina Social de l'Església. A d'altres, les que - menys, la Sociologia de l'Educació ocupa un espai acadèmic individual i propi.

b) Les condicions de la incorporació de la Sociologia pel que fa a la durada i al seu lloc en el pla d'estudis, són també irregulars i molt deficientes. A les escoles que hi és, en la seva majoria es troba a l'últim curs i com a assignatura quadrimestral. Hi ha casos en els quals s'ofereix només com a assignatura optativa, o limitada a l'especialitat de Ciències Humanes.

c) És extraordinària la confusió i absència de criteris homogenis - en els objectius, continguts i programes. Les orientacions teòriques i els corrents crítics coexisteixen amb la microsociologia o - la simple evocació del context social.

d) La situació s'agreuja respecte del professorat. La preparació és normalment autodidacta i d'origen molt variat. Actualment donen Sociologia, filòsofs, psicòlegs, pedagogs i sociòlegs. En aquestes - condicions, les perspectives d'institucionalització i normalització de la Sociologia de l'Educació es presenten molt difícils.

Si més no, com hom pot comprovar l'exercici de l'autocrítica no estigué absent de les Jornades; però davant aquest panorama tan poc afalagador, la solució que donen els assistents al congrés és donar una forta embranzida cap endavant -que no una fuga- i proposen a més dels objectius, els continguts mínims que hauria de tenir aquesta matèria - dins els estudis de magisteri, comptant sempre, això si, amb la llibertat de càtedra.

La conclusió del document és una proposta concreta d'emancipació de la Sociologia respecte de la Filosofia i la demanda al Ministeri que se li atorgui el rang d'assignatura amb càtedra pròpia dins les Escoles - Universitàries de Magisteri. La resposta a una qüestió com aquesta, si realment es considera que la Sociologia de l'Educació és quelcom d'important en la formació dels futurs mestres, no mereix més dilacions; - però, que se sàpiga, el MEC fins ara no ha motat. Esperem que, després de les vacances i amb una nova Llei de Reforma Universitària, els alts responsables de l'educació en aquest país tinguin temps per pensar i prendre decisions també sobre aquests afers.

Barcelona, juny de 1983.

Josep M. Rotger Cerdà

LA FEMINITAT I LA MASCULINITAT A DEBAT

Els dies 8 a 12 del passat mes d'agost, es va celebrar a la Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Santander, el curs "Lo masculino y lo femenino en nuestro tiempo: ¿ruptura o continuidad?".

Al llarg de les sessions del curs es van contemplar particularment els aspectes superestructurals dels models masculí i femení a les societats contemporànies, amb les següents conferències:

Judith Astelarra, "Democracia, feminismo y estereotipos de la femineidad."

Maribel Aler, "El modelo católico de la femineidad".

Magda Catalá, "Los falsos tipos de hombre y mujer y los estereotipos del moder y el amor".

Roman Gubern, "Estereotipos femeninos en la cultura de la imagen - contemporánea".

M. Jesús Izquierdo, "Los estereotipos de la femineidad y la masculinidad en la ciencia ficción".

Josep Vicent Marqués, "Los modelos masculinos en la sociedad patriarcal".

Felicidad Orquín, "De las mujeres que escriben, lo femenino y el modelo imposible".

Cristina Peña-Marín, "Del gracioso artificio y las discretas razones de las mujeres".

El curs, que ha estat organitzat per Judith Astelarra, com directora, i M. Jesús Izquierdo com secretària, va prendre com a punt de partida que articulària les diverses intervencions, el considerar que en la persona conflueixen un sexe biològic i un gènere socialment assignat i interioritzat a nivell psíquic, considerant alhora que no es pot establir una relació determinista entre el sexe i el gènere, perquè les diferències sexuals no van més enllà del fet que la nostra espècie té una reproducció sexuada.

Al llarg de les sessions es va posar particular èmfasi en el fet que la creació d'espais socials específics en funció del sexe (espais femenins i masculins) constitueix un greu obstacle al desenvolupament de les potencialitats humanes, donat que restringeix certes capacitats i en hiperdesenvolupa d'altres.

La imposició d'un gènere psicosocial damunt del sexe biològic és en definitiva una seriosa restricció al dret democràtic a la lliure expressió entesa aquesta en el sentit més ampli. Pel fet de néixer femella és imperatiu desenvolupar el sentit maternal i el rol expressiu (paraula de Parsons), mentre que ser mascle presuposa un greu obstacle per a veure créixer els fills i cuidar-los quotidianament. En paraules de Judith Astelarra, sota la imposició dels gèneres està en joc la llibertat, per la qual cosa la imposició d'unes conductes i maneres de relació, l'ocupació d'un espai social restringit en funció del sexe (característica innata), entra en contradicció amb l'esperit de tota societat democràtica que es defineix pel dret a escollir i a adquirir en funció de les pròpies capacitats.

Els diferents professors del curs van posar de manifest la situació actual dels models de la feminitat i la masculinitat, que no venen definits per la ruptura o la continuïtat, sinó per la crisi. És a dir, no es pot parlar de que en l'actualitat s'estiguin començant a configurar nous models, com tampoc es pot afirmar que els vells continuïn vigents. Ben al contrari, en les societats actuals es pot dir que l'individu careix de referents vàlids, per la qual cosa es posa de manifest una crisi d'identitat personal.

La crisi dels models de la masculinitat i la feminitat fou constatada no sols pels conferenciants, sinó també pel públic d'ambdós sexes (i no sabem quants gèneres) que s'apinyava diàriament al local. Als debats ja no van ser únicament veus de dona les que s'aixecaven (com en altres ocasions) posant en crítica l'opressió que s'oposa per la persona l'assignació de rols socials en funció del sexe; sinó que ben al contrari, també els homes van expressar la seva insatisfacció per una condició que comencen a viure com a limitadora i sumament insatisfactòria.

Maria Jesús Izquierdo

2on CONGRÉS INTERNACIONAL DE PSICOLOGIA SOCIAL Y LLENGUATGE

El Cap del Departament del Servei de Normalització de l'Ús Oficial de la Llengua, del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, ha remès a l'Associació la relació de totes les ponències del 2on Congrés Internacional de Psicologia Social i Llenguatge, celebrat a Bristol (Anglaterra). Així mateix, en carta adjunta, ens fa l'oferiment de posar a disposició d'aquells que hi puguin estar interessats, els resums traduïts al català, o bé els textos complets en versió original, de les esmentades ponències. Els interessats poden dirigir les seves demandes a la Secretaria de l'A.C.S.

PRIMERAS JORNADAS DE SOCIOLOGIA DE LA SALUD (Organizadas por la Asociación Vasca de Sociólogos, en colaboración con el Departamento de Sanidad y Seguridad Social del Gobierno Vasco).

En Bilbao, el 2, 3 y 4 de febrero de 1.983 se celebraron una serie de sesiones que trataban distintos aspectos de la Sanidad. Se contó con la presencia de figuras nacionales e internacionales, tratándose temas tales como la Sociología de la Salud y la sociedad post-industrial, el rol y las funciones del Sociólogo de la Sanidad, temas vinculados con la psiquiatría, el alcoholismo, así como temas vinculados a la política y a la planificación sanitaria. Se terminaron las jornadas con un interesante y acalorado debate, sin faltar en forma casi constante una cordialidad y atención por parte de los organizadores. Al culminar las mismas se realizó una reunión general del Grupo de Sociología de la Medicina. Se hizo un breve resumen de las actividades llevadas a cabo por el GSM desde su creación en diciembre de 1981; se informó de la aprobación de los Estatutos de la Asociación, por parte del Ministerio del Interior, y se trató de las perspectivas de futuro de la Asociación. Se habló asimismo de la convocatoria de elecciones (ya celebradas en mayo de 1983) que diera paso a la Junta definitiva del GSM. Los asistentes a la reunión sugirieron diversas iniciativas tanto en los distintos campos de aplicación de la Sociología, como temas prioritarios a tratar en futuras Jornadas o Congresos, propuestos para el Boletín, así como la posibilidad de dar a conocer los diferentes trabajos de investigación en curso, tratando de auspiciarlos al máximo. Asimismo se propuso y aprobó hacer extensiva la creación y ampliación del grupo al ámbito latinoamericano, realizándose en ese sentido los primeros contactos.

PRIMERAS JORNADAS SOBRE PLANIFICACION FAMILIAR.

El Servicio de Sanidad de la Diputación de Barcelona ha organizado los días 15 y 16 de abril de 1983, las primeras Jornadas Municipales sobre Planificación Familiar, en las que participaron unas 280 personas, en su mayoría regidores y profesionales de estos centros. Los temas sobre los que se ha debatido son: programación y modelo de gestión, modelo asistencial y criterios de acreditación, así como diversas aportaciones de técnicos especializados en estas materias. Entre las conclusiones más importantes se cuentan: la necesidad de integrar los centros municipales de orientación y planificación familiar en el marco de la asistencia general y pública, que se consideran básicas las tareas de prevención y educación sanitaria, que se han de desarrollar estas tareas en el marco del trabajo comunitario, que el modelo de gestión ha de contemplar la participación y la gestión municipal.

SEMINARIO SOBRE DESEMPLEO Y SALUD

El dia 25 de abril de 1983 se celebró en Barcelona una jornada de salud y desempleo auspiciada por el Instituto de Estudios de la Salud y el Departamento de Sanidad y Seguridad Social de la Generalitat de Cataluña. Participaron en dicho seminario prestigiosos colegas del ámbito nacional e internacional que abordaron el tema desde diversas perspectivas. Temas tales como el informe Black, fueron presentados por su autor, así como las propuestas y estrategias de la OMS al respecto. Se terminó la jornada con una discusión acerca de la salud y el desempleo en Cataluña.

LA DONA A CATALUNYA

El proppassat mes de juny, un grup d'historiadors de les universitats catalanes, sota l'organització del Departament d'Història de la Universitat Autònoma de Barcelona, es trobaren per tal de discutir temes com ara: l'androcentrisme que domina el punt de vista històric, la presència de la dona en la història, les relacions amb l'Església i la segona República, la dona i la bruixeria, la imatge col·lectiva i fonts orals, entre d'altres. Es presentaren dotze comunicacions en els dos dies que duraren les jornades. Finalitzaren amb la celebració d'una taula rodona en la qual intervingueren: Josep Fontana, Carme Garcia Nieto, Mary Nash, Teresa San Román i Enric Ucelay da Cal.

PRIMER SIMPOSIUM INTERNACIONAL CATALÀ SOBRE ESTADÍSTICA

Amb la participació de sociòlegs i historiadors de les universitats catalanes, a més d'economistes i econòmetres, se celebraren les sessions que, els dies 23 i 24 de setembre de 1983, tractaren temes d'estadística matemàtica i estadística regional, amb especial èmfasi en les qüestions demogràfiques. Hi participaren, entre d'altres, A. Cabré, J. Nadal, Ll. Carreño, J. Capellades i M. Artís.

LA MUJER EN EL MUNDO CONTEMPORANEO

A Benidorm i organitzades per la Universitat d'Alacant, se celebrà el curs els dies 5 al 9 de setembre de 1983. Tractà sobre el dilema feminitat-masculinitat i la seva incidència en la reproducció ideològica i les relacions de poder. M. Angeles Duran, Felicidad Orquín, Celia Amorós, Josep Vicent Marqués, Helena Szathmary i d'altres varen analitzar els problemes de socialització, de les relacions interpersonals, de la dona en la filosofia, la literatura i la ciència.

I JORNADES D'ESTUDI CATALUNYA I EUSKADI

Organitzades pel Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, se celebraren les I Jornades d'estudi Catalunya i Euskadi, centrades en l'anàlisi de la societat i la política en ambdues. La participació de personalitats com José Cazorla i Celestino del Aranal, i sociòlegs del País Basc com Francisco Llera, Jesús Arpal, Jesús Azcona, Ander Gurrutxaga, entre d'altres, va acompanyar la dels catalans, representats per Fausto Miguélez, Marina Subirats, Raimon Bonal, José L. Crespán, Joan Botella, Jordi Borja, Manuel Parés, Amparo Moreno, Carlota Solé i d'altres.

Es tractaren els temes de les transformacions demogràfiques i urbanització, immigració i integració socio-cultural, educació i transforma-

cions en l'estructura social, mercat de treball i forces socials, nous moviments socials, estructura i institucions polítiques, comunicació i estructura social, identitat nacional, ideologia i societat. La presentació de dues ponències en cada sessió i de diverses comunicacions era seguida d'un col·loqui que en tot moment fou interessant i fructífer. L'acord tàcit dels organitzadors fou al finalitzar les jornades, de continuar-les en una segona trobada a Euskadi, el proper setembre de 1984, aproximadament.

II CONGRÉS DE LA F.A.S.E.E.

Se celebrà a Santander els dies 13, 14 i 15 de setembre de 1983. La Universitat Internacional Menéndez y Pelayo posà a disposició de la Federació el Palau de la Magdalena, seu del II Congrés de Sociologia a Espanya.

NOTÍCIA DE CONGRESSOS FUTURS

LA PROBLEMÀTICA ACTUAL DE LA CULTURA POPULAR A CATALUNYA

El Col·legi de Doctors i Llicenciats de Catalunya organitza per al present curs un Seminari sobre la problemàtica actual de la cultura popular a Catalunya, que es desenvolupa en vint-i-cinc sessions que se celebraran els dimarts de 7 a 9 de la tarda a la seu del Col·legi, des del 4 d'octubre fins el 10 d'abril de 1984.

Els dos grans blocs de sessions són: La cultura popular com a camp d'estudi: Existeix la cultura popular?, Què és la cultura popular?, i Aspectes Tècnics; i La cultura popular com a camp d'acció: Cultura popular i producció, Cultura popular i creació, i Cultura popular i acció cultural. Aquestes sessions funcionen segons una doble estructura de seminari i cicle de conferències. Com a seminari hom preten comptar amb un nucli més o menys estable de participants que donin continuïtat i consistència al treball. Els participants, previ abonament dels drets d'inscripció, podran disposar, dies abans de cada sessió, del text fotocopiat de la ponència per tal d'afavorir el debat. Paral·lelament, com a cicle de conferències, les sessions seran obertes a tothom i gratuïtes, en el benentès que només els inscrits podran disposar de la reproducció de les ponències.

SEMINARIO SOBRE ESTRUCTURA SOCIAL Y SALUD

Bajo la coordinación de Alicia E. Kaufmann, el Dpto. de Sociología de la Universidad de Barcelona, en colaboración con el Instituto de Ciencias de la Educación (ICE), organiza un cursillo sobre los aspectos de la estructura social que inciden directamente en la salud de determinados grupos sociales. Los temas que se han de tratar son relativos a los factores condicionantes de la contaminación atmosférica, los factores laborales y ambientales vinculados al cáncer, los factores de riesgo y control de las enfermedades crónicas en Cataluña, la desigualdad social en el sector sanitario, el cambio social y las instituciones sanitarias en Francia. Entre los ponentes nacionales se cuentan Luis Lemkow, Carlos Gonzales, Susana Sants y José Ma. Fornells, Vicente Ortún y Jacques Maitre por el Centre Nationale de la Recherche Scientifique de Paris. Las sesiones se desarrollarán del 14 al 18 de noviembre de 1983 en la Sala de Grados de la Facultad de CC. Económicas de la Univ. de Barcelona. Para mayor información e inscripción dirigirse al I.C.E. - Plaza Universidad.

PREMIER COLLOQUE D'ANTHROPOLOGIE MEDICALE

Los días 28, 29 y 30 de noviembre de 1983 se ha de celebrar en la Sala de Conferencias del C.N.R.S., 15 Quai Anatole France, 75007 Paris, el primer coloquio francés de antropología de la medicina. El tema central, en torno al cual han de girar las ponencias será el de una introducción metodológica indispensable a la visión antropológica para esclarecer los problemas sanitarios. Por lo tanto la etiología y la percepción son dos aspectos vinculados a una misma problemática. Los derechos de inscripción son de 150 FF y para estudiantes 50 FF. El límite de la fecha de inscripción es el 30 de septiembre de 1983 y la fecha límite de envío de ponencias el 31 de agosto de 1983. Para mayor información dirigirse a la responsable de la coordinación, Dr. Anne Retel Laurentin, CNRS, rue Vaugirard 80, Paris 75006. Tel. 2224343.

SEGUNDO CONGRESO INTERNACIONAL DE DROGAS Y ALCOHOL

Del 18 al 22 de diciembre de 1983, tendrá lugar en Tel-Aviv el segundo congreso de drogas y alcohol. Para mayor información dirigirse a Judge Amnon Carmin, PO BOX 394. Tel Aviv 61003. Israel.

CUARTAS JORNADAS DE INVESTIGACION INTERDISCIPLINARIA SOBRE LA MUJER

Del 2 al 7 d'abril de 1984 se celebraran les quartes jornades sobre la dona, organitzades pel Seminario de Estudios sobre la Mujer que dirigeix M. Angeles Duran. Les promou i patrocina la Universitat Autònoma de Madrid. L'any vinent es tractarà el tema "Investigación y vida cotidiana" en taules rodones que tractaran de: "Historia contemporánea", "Uso del espacio en la vida cotidiana", "Sociología de la literatura" i "Economía no monetaria", entre d'altres.

